РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

29 септември 2011 година *

По дело C-521/09 P

с предмет жалба на основание член 56 от Статута на Съда на Европейския съюз, подадена на 11 декември 2009 г.,

Elf Aquitaine SA, установено в Courbevoie (Франция), за което се явяват адв. E. Morgan de Rivery, адв. S. Thibault-Liger и адв. E. Lagathu,

жалбоподател,

като другата страна в производството е:

Европейска комисия, за която се явяват г-н A. Bouquet и г-н F. Castillo de la Torre, в качеството на представители, със съдебен адрес в Люксембург,

ответник в първоинстанционното производство,

* Език на производството: френски.

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: г-н J. N. Cunha Rodrigues, председател на състав, г-н Ал. Арабаджиев, г-н A. Rosas, г-н A. Ó Caoimh (докладчик) и г-жа P. Lindh, съдии,

генерален адвокат: г-н P. Mengozzi,
секретар: г-н B. Fülöp, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 25 ноември 2010 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 17 февруари 2011 г.,

постанови настоящото

Решение

1 С жалбата си Elf Aquitaine SA (наричано по-нататък „Elf Aquitaine“) иска от Съда отмяна на Решение на Първоинстанционния съд на Европейските общности от 30 септември 2009 г. по дело Elf Aquitaine/Комисия (T-174/05, наричано по-нататък „обжалваното съдебно решение“), с което се отхвърля неговата жалба за

отмяна на Решение C (2004) 4876 окончателен на Комисията от 19 януари 2005 г. относно процедура за прилагане на член 81 [ЕО] и член 53 от Споразумението за ЕИП (дело COMP/E 1/37.773 — МХОК) (наричано по-нататък „спорното решение“) и при условията на евентуалност, отмяната или намаляването на наложената му глоба.

Обстоятелства, предхождащи спора и спорното решение

2 От данните, посочени в точки 3—7 от обжалваното съдебно решение, следва, че Европейската комисия е започнала разследване относно картел на монохлороцетната киселина (наричана по-нататък „МХОК“) в края на 1999 г. по жалба на един от участниците в него. На 14 и 15 март 2000 г. Комисията извършва проверки на място, по-специално в помещенията на дъщерно дружество на жалбоподателя. На 7 и 8 април 2004 г. тя изпраща изложение на възраженията на дванадесет дружества, сред които Elf Aquitaine и това дъщерно дружество (с предишно наименование Elf Atochem SA, впоследствие Atofina SA и към момента на обжалването, Arkema SA, наричано по-нататък „Arkema“ или „Atofina“).

3 От точка 8 от обжалваното съдебно решение следва, че в спорното решение Комисията приема основно, че засегнатите от това решение предприятия са участвали в картел в нарушение на член 81 ЕО.

4 Както следва от точки 9—12 от обжалваното решение, като отхвърля доводите в противоположен смисъл, представени от Elf Aquitaine, Комисията приема в спорното решение, че фактът, че това дружество притежава 98 % от акциите на Atofina е достатъчен, за да му се вмени отговорност за действията на неговото дъщерно дружество. Освен това тя счита, че макар Elf Aquitaine да не е взело участие в производството и търговията на МХОК, това не е пречка да се

приеме, че заедно с оперативните подразделения на обединението то образува единно икономическо образувание.

5 От точка 30 от обжалваното съдебно решение следва, че наложената със спорното решение глоба на Elf Aquitaine и на Arkema по силата на тяхната солидарна отговорност е в размер на 45 милиона евро.

Жалбата до Общия съд и обжалваното съдебно решение

6 С обжалваното съдебно решение Общият съд отхвърля единадесет повдигнати пред него правни основания и осъжда жалбоподателя да заплати съдебните разноски. В това решение Общият съд излага по-конкретно изложените по-долу съображения.

7 С първото си правно основание жалбоподателят изтъква, че спорното решение нарушава двойно неговото право на защита, тъй като, от една страна, то е прието в края на производство, в рамките на което е нарушен принципът на равни процесуални възможности (първа част), и от друга страна, е прието от Комисията в нарушение на задължението ѝ да вземе предвид произтичащите от административното производство доказателства (втора част).

8 В точки 54—72 от обжалваното съдебно решение, като отхвърля първото правно основание в неговата цялост, Общият съд постановява следното:

„[…]

64 Следва също да се отхвърли оплакването, според което вменяването на дружеството майка на отговорността за нарушението, извършено от Arkema, не било подкрепено от достатъчно доказателства в [спорното] решение, обосноваващи неговата отговорност. Всъщност [...] от [това] решение [...] изрично следва, че Комисията е напомнила принципите, приложими за вменяване на дружеството майка на нарушенията, извършени от дъщерните дружества. Това, че Комисията не провела никакво разследване спрямо него, не му отправила искане за предоставяне на информация и не влязла в контакт с него преди изпращането на изложението на възраженията, не би могло да постави под съмнение факта, че Комисията можела да го информира за оплакванията спрямо него за първи път в изложението на възраженията. Всъщност жалбоподателят е имал възможност да изложи надлежно в хода на административното производство — както в своето становище в отговор на изложението на възраженията, така и пред служителя по изслушването — гледната си точка относно действителността и релевантността на фактите и на обстоятелствата, изтъкнати от Комисията в нейното изложение на възраженията.

[...]“.

9 Като отхвърля като неоснователно второто повдигнато пред него правно основание, изведено от недостатъчност на мотивите, Общият съд приема следното:

„85 [...] от съображение 258 от [спорното] решение следва, че „Комисия[та] е приела, че фактът, че Elf Aquitaine притежава 98 % от акциите в Atofina е достатъчен сам по себе си, за да се вмени на Elf Aquitaine отговорността за действията на Atofina. Комисията счита, че доводите, изтъкнати [от Elf Aquitaine] не представляват достатъчно доказателства, за да може да се отхвърли презумпцията, основана на притежаване на 98 % от акциите“. В същото съображение тя уточнява, че „тези доводи са твърдения, които не оборват презумпцията, според която Elf Aquitaine е отговорно за действията на своето дъщерно дружество Atofina“ и че тя не счита, че „документите, даващи обща представа за търговското управление на дружеството, са достатъчни за оборване на презумпцията“.

86 Следва да се приеме, че макар и Комисията изрично да е потвърдила в съображение 258 от [спорното] решение, че притежаването на 98 % от капитала е достатъчно, за да се вмени на Elf Aquitaine отговорността за действията на Atofina, тя все пак е уточнила по-нататък в това съображение, че представените от жалбоподателя доказателства не позволяват да се обори презумпцията. Подобни съображения обаче се вписват в общностната съдебна практика относно вменяването на дружеството майка на нарушенията, извършени от неговото дъщерно дружество. От това следва, че становището на Комисията е изразено по достатъчно изричен начин и позволява да се схванат причините, поради които тя е отхвърлила доводите на Elf Aquitaine.

87 Що се отнася до твърдяната липса на мотиви относно причините, поради които са отхвърлени доводите на Elf Aquitaine, следва да се установи, че в съображение 257 от [спорното] решение Комисията посочва тези доводи, както те са изложени от Elf Aquitaine в неговия отговор на изложението на възраженията. Тя отговаря по тях в съображения 258—261 от [спорното] решение.

88 В частност следва да се посочи, че според Комисията Elf Aquitaine се задоволило да формулира твърдения и че документите, които това предприятие представило, давали само обща представа за търговското управление на дружеството.

89 Подобен отговор на изложените от Elf Aquitaine доводи, макар и лаконичен, позволява да се схванат причините, поради които Комисията ги е отхвърлила. Всъщност, Комисията отговорила по основните въпроси на доводите на Elf Aquitaine с оглед на всички представени от това дружество доказателства.

90 При всички случаи Комисията не била длъжна да отговаря на всички възражения на жалбоподателя. Всъщност Комисията не е длъжна да изрази позиция по всички доводи, приведени пред нея от заинтересованите лица, а за нея е достатъчно да изложи фактите и правните съображения, които са от съществено значение в контекста на решението […]“.

10 В точки 97—99 от обжалваното съдебно решение Общият съд отхвърля третото повдигнато пред него правно основание, изведено от противоречивостта на мотивите в полза на вменяването на правонарушението на Elf Aquitaine и признаването на участието на Atofina в нарушението на ниско ниво на отговорност. В това отношение в точка 97 от обжалваното съдебно решение той приема по-конкретно:

„[…] нивото на отговорност на персонала, участвал в картела, има слабо значение, тъй като не обстоятелството, че дружеството майка е имало ролята на подбудител по отношение на своето дъщерно дружество за извършване на нарушението, нито — на по-силно основание — участието на дружеството майка в споменатото нарушение, а фактът, че те представляват едно-единствено предприятие по смисъла на член 81 ЕО, е това, което оправомощава Комисията да адресира решението за налагане на глоби до дружеството майка на група от дружества. При това положение фактът, че дружеството майка не е знаело за нарушението, извършено от неговото дъщерно дружество, не е достатъчен, за да се отхвърли неговата отговорност“.

11 Подобно изложение в друг контекст се среща в точки 52, 167 и 186 от обжалваното съдебно решение.

12 Както става ясно от точка 100 от обжалваното съдебно решение, четвъртото повдигнато пред Общия съд правно основание, изведено от нарушение на нормите, предвиждащи възможност за вменяване на отговорност на дружеството майка за допуснатите от дъщерното дружество нарушения, се разделя на три части.

13 В рамките на първата част жалбоподателят поддържа по-специално, че Комисията не разполага със свобода на преценка, за да определи релевантния критерий за търсенето на отговорност за нарушенията.

14 Общият съд отхвърля тази част в точки 105—109 от обжалваното съдебно решение. В точка 105 от обжалваното съдебно решение Общият съд отбелязва:

„[…] Комисията не претендира, че разполага с дискреционно правомощие, за да вмени на дадено дружество отговорността за нарушенията, извършени от друго дружество. Всъщност, макар и Комисията да е потвърдила в съображение 260 от [спорното] решение, че разполага със „свобода на преценка относно вменяването на отговорността на дружеството майка при подобни обстоятелства", тя прави това едва след като е подчертала в съображение 258 от [спорното] решение, че жалбоподателят не е успял да обори презумпцията за самостоятелност на своето дъщерно дружество. Освен това от [спорното] решение става ясно, че формулираната в съображение 260 забележка е имала единствено за цел да се отхвърли доводът, изведен от това, че в предходните, адресирани до Atofina решения, не се извършва вменяване на отговорност на дружеството майка за поведението на това дружество. Освен това в хода на съдебното заседание и в своите писма Комисията ясно посочва, че тя действително счита, че нейната свобода на преценка се упражнява на стадия, когато бидейки в състояние да вмени отговорността за нарушение на няколко дружества от една група, тя избира да я вмени на всички дружества от групата или само на онези, които са взели пряко участие в нарушението".

15 В точки 121—126 от обжалваното съдебно решение Общият съд отхвърля като неоснователна втората част на четвъртото повдигнато пред него правно основание, изведена от факта, че прилагането на презумпцията за търсене на отговорност за извършване на нарушение, неподкрепено от конкретни доказателства, нарушава принципа на самостоятелност на дъщерното дружество.

16 Третата част на четвъртото правно основание е изведена от нарушение на режима на доказване, уреждащ възможността за търсене на отговорност за нарушенията в рамките на групите от дружества. Общият съд отхвърля тази част в точки 150—176 от обжалваното съдебно решение.

17 В този контекст в точка 157 от обжалваното съдебно решение Общият съд постановява:

„[…] оплакването на жалбоподателя, според което Комисията е нарушила режима на доказване, уреждащ възможността за търсене на отговорност за нарушенията в рамките на групите от дружества, не може да се приеме. Всъщност, доколкото към момента на извършване на нарушението почти целият капитал бил притежаван от Elf Aquitaine, Комисията можела основателно да изведе презумпцията, че то не е самостоятелно, и да приеме, че Elf Aquitaine трябва да докаже, че неговото дъщерно дружество определя самостоятелно поведението си на пазара.

18 В точка 158 от обжалваното съдебно решение Общият съд приема, че именно при тези обстоятелства трябва да се анализират доказателствата, представени от Elf Aquitaine за оборване на приложената от Комисията презумпция. За тази цел той посочва в точка 159 от обжалваното съдебно решение следното:

„[…] В съображение 257 от [спорното] решение Комисията възпроизвежда доводите, изтъкнати от Elf Aquitaine в неговия отговор на изложението на нарушенията, по-конкретно доводите, според които това дружество никога не е участвало нито пряко, нито непряко в картела на МХОК, то било „обикновен холдинг“, без оперативни функции, Atofina било напълно самостоятелно в своята търговска политика и поведение на пазара, документите, посочени в преписката на Комисията, се позовавали изключително на Atofina и третите лица също считали, че единствено Atofina действало на пазара. В следващото съображение тя заключава, че „тези доводи са само твърдения, които не оборват

презумпцията, според която Elf Aquitaine е отговорно за действията на своето дъщерно дружество, и отбелязва, че документите, даващи обща представа за търговското управление на дружеството, не са достатъчни за оборване на тази презумпция“.

19 По-нататък в точки 160—176 от обжалваното съдебно решение Общият съд отхвърля няколко довода, изтъкнати от жалбоподателя с цел да обори презумпцията, приложена спрямо него в спорното решение.

20 В точки 184—188 и 192—199 от обжалваното съдебно решение Общият съд отхвърля петото правно основание в неговите три части, изведени съответно от нарушение на принципа на лична отговорност, на принципа на законосъобразност и на принципа за презумпцията за невиновност.

21 В точки 200—207 от обжалваното съдебно решение Общият съд отхвърля шестото повдигнато пред него правно основание, изведено от нарушение на принципа на добра администрация.

22 Както става ясно в точка 208 от обжалваното съдебно решение, със седмото си повдигнато пред Общия съд правно основание жалбоподателят поддържа, че новият подход на Комисията във връзка с критерия за търсене на отговорност за нарушенията, извършени от дъщерните дружества, на техните дружества майки, така както е приложен в спорното решение, създавал правна несигурност, поради което Общият съд трябвало да отмени спорното решение в частта му, отнасяща се до жалбоподателя. Всъщност Комисията прилагала различни критерии за търсене на отговорност от тези, възприети в спорното решение срещу Akzo Nobel NV и Clariant AG, и от тези, приложени по отношение на Atofina в своето Решение C (2003) 4570 окончателен от 10 декември 2003 г. относно производство по член 81 от Договора за ЕО и член 53 от Споразумението за ЕИП (дело COMP/E-2/37.857 — Органични пероксиди) (ОВ L 110, 2005 г., стр. 44, наричано по-нататък „решение „Органични пероксиди“).

23 Като отхвърля това правно основание в точки 210—216 от обжалваното съдебно решение, Общият съд приема по-конкретно в точка 213:

„В конкретния случай, макар и Комисията да решава да вмени отговорността за констатираното нарушение на предприятието, състоящо се от дружеството майка и неговото дъщерно дружество, въпреки че в своята предходна практика тя се въздържала да направи това, нейното решение при все това не нарушава принципа на правната сигурност. […] При това положение, доколкото в конкретния случай Комисията правилно приема, че Elf Aquitaine и неговото дъщерно дружество Arkema съставляват заедно едно предприятие и налага глоба на двете дружества при условията на солидарна отговорност, тя не е нарушила принципа на правната сигурност“.

24 В точка 220 и сл. от обжалваното съдебно решение Общият съд отхвърля едно след друго от осмо до единадесето правно основание, повдигнати пред него, след което заключава в точка 244 от това решение, че подадената пред него жалба трябва да се отхвърли в нейната цялост.

Искания на страните

25 С жалбата си жалбоподателят иска от Съда:

— да отмени изцяло обжалваното съдебно решение,

— да уважи направените в първоинстанционното производство искания,

— вследствие на това да отмени член 1, буква г), член 2, буква в), член 3 и член 4, точка 9 от спорното решение,

— при условията на евентуалност и предвид възможността за пълен съдебен контрол, да отмени или намали глобата от 45 милиона евро, наложена при условията на солидарност на Arkema SA и Elf Aquitaine с член 2, буква в) от спорното решение,

— при всички случаи да осъди Комисията да заплати всички съдебни разноски, включително направените от жалбоподателя в производството пред Общия съд.

26 Комисията иска от Съда:

— да отхвърли жалбата, и

— да осъди жалбоподателя да заплати съдебните разноски.

По жалбата

27 Жалбоподателят изтъква главно пет правни основания, изведени съответно:

— от грешка при прилагане на правото, допусната от Общия съд, доколкото той не е извел последиците от репресивния характер на санкциите в приложение на член 101 ДФЕС,

— от нарушение на правото на защита поради неправилно тълкуване на принципите за справедливост и равни процесуални възможности,

— от грешки при прилагане на правото във връзка със задължението за мотивиране,

— от нарушение на член 263 ДФЕС поради незачитане на границите на контрола за законосъобразност, и

— от нарушение на нормите, уреждащи възможността за налагане на санкциите в областта на конкурентното право.

28 При условия на евентуалност жалбоподателят повдига шесто правно основание, с което изтъква, че грешките при прилагане на правото и нарушенията, допуснати от Общия съд, трябва най-малкото да доведат до отмяната или намаляването на глобата, наложена на жалбоподателя.

По първото правно основание, изведено от грешка на Общия съд при прилагане на правото, доколкото той не е извел последиците от репресивния характер на санкциите в приложение на член 101 ДФЕС

Доводи на страните

29 Жалбоподателят изтъква, че репресивният характер — по смисъла на член 6, параграф 1 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“) — на санкциите, наложени по реда на член 101 ДФЕС, не може да бъде оспорван.

30 При тези условия според жалбоподателя, по-конкретно в точки 185—187, както и в точки 194 и 197 от обжалваното съдебно решение Общият съд е приложил погрешно принципите на лична отговорност и на индивидуализиране на наказанията, както и презумпцията за невиновност, гарантирани с член 6, параграфи 1 и 2 от ЕКПЧ.

31 Така, от една страна, като цяло Общият съд приложил погрешно тези последни принципи единствено спрямо предприятието, състоящо се от Elf Aquitaine и Arkema, тоест образувание, лишено от всякаква правосубектност, а не спрямо тези две дружества в качеството им на отделни юридически лица, които единствено били в състояние да се ползват по ефективен и конкретен начин от субективните права, произтичащи от горепосочените принципи. По този начин Общият съд намалил ефективния и конкретен характер на субективните права, произтичащи от горепосочените принципи, като не позволил на единствените образувания, които били в състояние да поискат това, да се ползват от тези права, с което в крайна сметка ограничил достъпа до съда.

32 От друга страна, в още по-конкретен смисъл, горепосоченият подход накарал Общия съд да изключи жалбоподателя от приложното поле:

— на принципа на презумпцията за невиновност, напълно отричайки спрямо него значението на предварителното разследване, и

— принципите на лична отговорност и на индивидуализиране на наказанията, потвърждавайки в точки 97, 152, 167 и 186 от обжалваното съдебно решение, че вменяването на отговорността на дружество майка не се основава на това, че „дружеството майка е имало ролята на подбудител по отношение на своето дъщерно дружество за извършване на нарушението, нито — на по-силно основание — участието на дружеството майка в споменатото нарушение“, като по този начин отхвърля съвкупността от посочените от жалбоподателя доказателства, целящи да докажат, че лично той не извършил никакво

нарушение, че той не знаел за извършването на спорното нарушение и че неговото дъщерно дружество разполагало със самостоятелност на пазара.

33 Освен това жалбоподателят поддържа, че в точки 210 и 212 от обжалваното съдебно решение Общият съд не можел валидно да изтъкне принципа на ефективност на конкурентното право на Съюза срещу правен субект с цел да намали неговите основни права в полза на засилване на правомощията на Комисията.

34 Комисията поддържа по-конкретно, че първото правно основание на жалбата не съответства на представеното в първоинстанционното производство правно основание и че то не е насочено пряко към нито една част от обжалваното съдебно решение.

Съображения на Съда

35 Съгласно член 113, параграф 2 от Процедурния правилник на Съда обаче с жалбата не може да се изменя предметът на спора пред Общия съд. В рамките на обжалването правомощията на Съда се свеждат всъщност до преценка на правното решение, дадено във връзка с разискваните пред първата инстанция правни основания. Следователно страните не могат да изменят предмета на посочения спор, като изтъкват за първи път пред Съда правно основание, което не са изтъкнали пред Общия съд, въпреки че са могли да го направят, тъй като това би означавало да им се позволи да сезират Съда, чиито правомощия в производството по обжалване са ограничени, със спор с по-широк обхват от разгледания от Общия съд (в този смисъл вж. по-специално Решение от 1 юни 1994 г. по дело Комисия/Brazzelli Lualdi и др., C-136/92 P, Recueil, стр. I-1981, точка 59, Решение от 30 март 2000 г. по дело VBA/VGB и др., C-266/97 P, Recueil, стр. I-2135, точка 79, както и Решение от 14 октомври 2010 г. по дело Deutsche Telekom/Комисия, C-280/08 P, Сборник, стр. I-9555, точка 34). Следователно такова правно основание трябва да се приеме за недопустимо на стадия на обжалването на решението на Общия съд.

36 В конкретния случай с първото си правно основание жалбоподателят упреква Общия съд не за това, че отрекъл наказателноправното естество, по смисъла на съдебната практика относно член 6 от ЕКПЧ, на наложените по член 81 ЕО глоби, а главно за това, че нарушил основните права, от които той се ползва в качеството си на юридическо лице, за което се счита, че носи отговорност за нарушение, придружено от санкции, които според него имат такъв наказателноправен характер. Доколкото, погледнато от този ъгъл, настоящото основание не изменя предмета на спора пред Общия съд, не следва то да се отхвърли като недопустимо (вж. по аналогия Решение от 18 януари 2007 г. по дело PKK и KNK/Съвет, C-229/05 P, Сборник, стр. I-439, точки 66 и 67).

37 Независимо от това, както следва по-конкретно от точки 27, 87 и 99 от настоящото решение, конкретните упреци, отправени от Elf Aquitaine в рамките на това правно основание, се припокриват по същество с упреците, отправени в рамките на други правни основания на жалбата, в частност, второто и петото. Тъй като тези упреци на практика нямат самостоятелно значение спрямо тези други правни основания, те не следва да бъдат разглеждани тук.

38 Също така, доколкото с първото правно основание се отправя най-общо упрек до Общия съд, че е приложил погрешно принципите на личната отговорност и на индивидуализиране на наказанията, както и на презумпцията за невиновност не единствено спрямо жалбоподателя, а спрямо „предприятие[то]“, състоящо се по-конкретно от Elf Aquitaine и неговото дъщерно дружество Arkema, това правно основание е равнозначно на изтъкване на съществено нарушение на тези принципи по отношение на жалбоподателя и на оспорване на тълкуването, дадено от Общия съд, на понятието „предприятие“ по смисъла на член 81 ЕО. Тъй като тези твърдения покриват някои аспекти на второто и петото правно основание, те следва да бъдат обсъдени при разглеждането на тези последни правни основания.

39 Що се отнася до формулирания в точка 33 от настоящото решение упрек, достатъчно е да се посочи, че противно на твърденията на жалбоподателя, Общият съд не посочил в точки 210 и 212 от обжалваното съдебно решение, че срещу правен субект може да се изтъкне принцип на ефикасност на конкурентното право на Съюза с цел да се намалят основни права на този субект.

40 Тъй като подобен упрек почива на неправилен прочит на обжалваното съдебно решение, той следва да се отхвърли като неоснователен.

41 С оглед на гореизложеното следва да се пристъпи към разглеждане на петото правно основание.

По петото правно основание, изведено от нарушение на нормите, уреждащи възможността за налагане на санкциите в областта на конкурентното право

По първата част от петото правно основание, според която репресивният характер на санкциите, свързани с прилагането на член 101 ДФЕС, засилва недопустимостта от гледна точка на правото на Съюза на приложената към жалбоподателя и de facto необорима презумпция за отговорност

— Доводи на страните

42 Жалбоподателят изтъква, че репресивният характер на санкциите, свързани с прилагането на член 101 ДФЕС, както и смесването на правомощията между институциите в разследващия орган, е трябвало категорично да се окажат пречка за Общия съд да се съгласи с направеното от Комисията прилагане на презумпцията за отговорност вместо прилагането на изискването за доказване на намеса на жалбоподателя в управлението на неговото дъщерно дружество.

43 Това се потвърждавало в по-голяма степен от обстоятелството, че подобна презумпция de facto била необорима, доколкото този необорим характер обезсилва по-конкретно нормите относно доказателствената тежест и презумпцията за невиновност.

44 Според жалбоподателя необоримият характер на презумпцията, както тя е тълкувана от Общия съд, произтича от съчетанието на следните елементи:

— твърдението, посочено в точки 86 и 150 от обжалваното съдебно решение, според което капиталовата връзка сама по себе си е достатъчна, за да се приложи презумпцията за липса на самостоятелност на дъщерното дружество,

— допускането от Общия съд в точка 105 от обжалваното съдебно решение на дискреционно правомощие на Комисията да търси отговорност за нарушението, когато дружество майка притежава 98 % или повече от капитала на своето дъщерно дружество, и

— преценката, която Общият съд направил в точка 160 и сл. от обжалваното съдебно решение, на съвкупността от предоставените от жалбоподателя доказателства, целящи да се докаже липсата на намеса на същия в управлението на неговото дъщерно дружество.

45 Във връзка с този последен елемент според жалбоподателя Общият съд отхвърля доказателствената стойност на посочената съвкупност от доказателства, като изисква от него да представи доказателства за липса на намеса, които неминуемо биха били отрицателни. Общият съд изисквал „probatio diabolica“, което поначало било недопустимо в системата на доказване на Съюза. Според жалбоподателя подобна система на необорими доказателства трябва по-конкретно да бъде отречена, доколкото тя нарушава правото на достъп до ефективен съдебен контрол.

46 Жалбоподателят счита, че Общият съд неправомерно е прехвърлил тежестта на доказване, която лежала върху разследващия орган, по-конкретно като е отхвърлил едно след друго доказателствата, които в съответствие с Решение от 10 септември 2009 г. по дело Akzo Nobel и др./Комисия (C-97/08 P, Сборник, стр. I-8237, точка 65) жалбоподателят е предал на Комисията. По този начин според жалбоподателя Общият съд създал недопустимо неравновесие между, от една страна, жалбоподателя, носещ непосилна тежест на доказване, и от друга страна, Комисията, която можела да се задоволи с презумпцията за отговорност, за да приложи репресивните санкции, като едновременно с това разполагала с твърдяно дискреционно правомощие да прилага или не подобна презумпция.

47 Освен това жалбоподателят твърди, че противно на изложеното в точка 171 от обжалваното съдебно решение, Общият съд не преценил съвкупността от доказателствата, разглеждани като цяло. Според него в съответствие с предписанията на горепосоченото Решение по дело Akzo Nobel и др./Комисия тази съвкупност се отнасяла до организационните, икономическите и юридическите връзки между него и неговото дъщерно дружество, които били от естество да докажат, че те не представляват едно-единствено икономическо образувание. Доказателствената сила обаче на тази съвкупност била резултат от съобразяването на всички доказателства, а не задължително от всяко доказателство, разглеждано само за себе си.

48 Според Комисията в точки 172 и 173 от обжалваното съдебно решение Общият съд посочил, че презумпцията за липса на самостоятелност на дъщерното дружество не е необорима. Тя счита също, че повдигнатото пред Общия съд правно основание относно възможността за търсене на отговорност било отхвърлено, защото, както следва по-конкретно от точки 163—165, 167 и 169 от обжалваното съдебно решение, жалбоподателят се задоволил с изтъкване на твърдения, неподкрепени с доказателства. За Комисията само по себе си изискването на доказателства в подкрепа на дадено твърдение не превръща съответната презумпция в необорима.

49 Комисията счита, че притежаването от дружеството майка на целия или на почти целия капитал на дъщерно дружество позволява единствено да се презумира, до доказване на противното, че тези дружества са част от едно и също

„предприятие“ по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС. В конкретния случай жалбоподателят не можел да упреква Комисията за нейното становище, че презумпцията не е оборена, след като се задоволил да представи недостатъчно подкрепени твърдения за „самостоятелност“ или ирелевантни доводи при определянето на това дали дъщерното дружество и неговото дружество майка образуват една стопанска единица.

50 Що се отнася до изложените в точка 47 от настоящото решение доводи на жалбоподателя, Комисията поддържа, че в действителност жалбоподателят изглежда поставя под съмнение преценката на доказателствата от Общия съд, което било недопустимо на стадия на обжалване. Впрочем Общият съд извършил обща преценка. Според Комисията това, че той нямал възможност да прецени някои твърдения, било само защото по-голямата част от тези твърдения не били подкрепени от доказателства.

— Съображения на Съда

51 Доколкото в първата част на петото правно основание жалбоподателят изтъква, че е налице смесване на ролите на Комисията в областта на конкурентната политика на Съюза, налага се изводът, че той се опитва в нарушение на член 113, параграф 2 от Процедурния правилник на Съда да измени предмета на спора пред Общия съд. В този смисъл тази част трябва да се счита за недопустима в съответствие със съдебната практика, изложена в точка 35 от настоящото решение.

52 При все това следва първата част от петото правно основание да се счита за допустима, доколкото тя е насочена, независимо от съображенията, изведени от това смесване, срещу прилагането в обжалваното съдебно решение на презумпция, според която по същество от дружество майка, притежаващо изцяло или почти изцяло дружествения капитал на своето дъщерно дружество, може да се

търси отговорност за поведението на това дружество, нарушаващо нормите на Съюза в областта на конкуренцията.

53 В това отношение следва веднага да се напомни, че съгласно постоянната съдебна практика понятието за предприятие обозначава всеки стопански субект, който извършва икономическа дейност, независимо от правния му статут и начин на финансиране. По този въпрос Съдът е уточнил, от една страна, че понятието за предприятие, поставено в този контекст, трябва да бъде схващано като обозначаващо една стопанска единица, макар от правна гледна точка тази стопанска единица да е съставена от няколко физически или юридически лица, и от друга страна, че когато подобен стопански субект нарушава правилата на конкуренцията, съгласно принципа на личната отговорност същият следва да отговаря за това нарушение (вж. Решение от 20 януари 2011 г. по дело General Química и др./Комисия, C-90/09 P, Сборник, стр. I-1, точки 34 и 35, и цитираната съдебна практика, както и Решение от 29 март 2011 г. по дело ArcelorMittal Luxembourg/Комисия и Комисия/ArcelorMittal Luxembourg и др., C-201/09 P и C-216/09 P, Сборник, стр. I-2239, точка 95).

54 От постоянната съдебна практика следва, че дружество майка може да носи отговорност за поведението на дъщерно дружество, по-конкретно когато, макар и да притежава отделна правосубектност, това дъщерно дружество не определя по самостоятелен начин поведението си на пазара, а прилага главно указанията, дадени му от дружеството майка, по-специално с оглед на икономическите, организационните и юридическите връзки между тези два правни субекта (вж. Решение по дело Akzo Nobel и др./Комисия, посочено по-горе, точка 58, както и Решение по дело General Química и др./Комисия, посочено по-горе, точка 37).

55 Всъщност в подобна ситуация, като се има предвид, че дружеството майка и неговото дъщерно дружество са част от една и съща стопанска единица и по този начин съставляват едно предприятие по смисъла на член 81 ЕО, Комисията

може да адресира до дружеството майка решение за налагане на глоби, без да е необходимо да се доказва личното участие на последното в нарушението (вж. Решение по дело Akzo Nobel и др./Комисия, посочено по-горе, точка 59, както и Решение по дело General Química и др./Комисия, посочено по-горе, точка 38).

56 В това отношение Съдът е уточнил, че в особения случай, в който дружеството майка притежава 100 % от капитала на дъщерното си дружество, нарушило правилата на Съюза в областта на конкуренцията, от една страна, това дружество майка може да упражнява решаващо влияние върху поведението на дъщерното дружество, а от друга страна, съществува оборима презумпция, че дружеството майка действително упражнява подобно влияние (наричана по-нататък „презумпция за действително упражняване на решаващо влияние“) (вж. по-специално Решение от 25 октомври 1983 г. по дело AEG-Telefunken/Комисия, 107/82, Recueil, стр. 3151, точка 50, Решение по дело Akzo Nobel и др./Комисия, посочено по-горе, точка 60, Решение по дело General Química и др./Комисия, посочено по-горе, точка 39, както и Решение по дело ArcelorMittal Luxembourg/Комисия и Комисия/ArcelorMittal Luxembourg и др., посочено по-горе, точка 97).

57 При тези обстоятелства е достатъчно Комисията да докаже, че целият капитал на дадено дъщерно дружество се притежава от неговото дружество майка, за да се изведе презумпцията, че последното оказва решаващо влияние върху търговската политика на дъщерното дружество. Впоследствие Комисията ще може да приеме дружеството майка за солидарно отговорно за плащането на наложената на неговото дъщерно дружество глоба, освен ако дружеството майка, което трябва да обори тази презумпция, не представи достатъчно доказателства, за да удостовери, че дъщерното му дружество има самостоятелно поведение на пазара (вж. Решение от 16 ноември 2000 г. по дело Stora Kopparbergs Bergslags/Комисия, C-286/98 P, Recueil, стр. I-9925, точка 29, Решение по дело Akzo Nobel и др./Комисия, посочено по-горе, точка 61, Решение по дело General Química и др./Комисия, посочено по-горе, точка 40, както и Решение по дело ArcelorMittal Luxembourg/Комисия и Комисия/ArcelorMittal Luxembourg и др., посочено по-горе, точка 98).

58 От съдебната практика следва също, че за да се установи дали дадено дъщерно дружество определя по самостоятелен начин своето поведение на пазара, следва да се вземат предвид всички релевантни елементи относно икономическите, организационните и юридическите връзки, които свързват това дъщерно дружество с неговото дружество майка, които могат да варират във всеки отделен случай и следователно не могат да бъдат предмет на изчерпателно изброяване

(вж. в този смисъл Решение по дело Akzo Nobel и др./Комисия, посочено по-горе, точки 73 и 74).

59 Презумпцията за действително упражняване на решаващо влияние цели по-конкретно да въведе равновесие между, от една страна, целта за наказване на поведенията в нарушение на правилата на конкуренцията, по-специално на член 101 ДФЕС, и да се предотврати тяхното повторно извършване, и от друга страна, изискванията на някои общи принципи на правото на Съюза, като по-конкретно принципите на презумпция за невиновност, на индивидуализиране на наказанията и на правната сигурност, както и правото на защита, включително принципа на равни процесуални възможности. Именно поради тази причина, както следва от постоянната съдебна практика, изложена в точка 56 от настоящото решение, тази презумпция е оборима.

60 Впрочем следва да се напомни, че тази презумпция почива на констатацията, според която, освен при напълно изключителни обстоятелства, дружество, притежаващо изцяло капитала на дъщерно дружество, може с оглед на този единствен дял в капитала да упражни решаващо влияние върху поведението на това дъщерно дружество, и от друга страна, че поначало липсата на действително упражняване на това влияние може да бъде открита най-редовно в сферата на образуванията, срещу които презумпцията действа.

61 При тези условия, ако за оборването на посочената презумпция беше достатъчно за заинтересована страна да изтъкне само неподкрепени с доказателства твърдения, до голяма степен тази презумпция щеше да бъде излишна.

62 Впрочем от съдебната практика следва, че макар дадена презумпция да е трудно оборима, тя остава допустима, ако е пропорционална на преследваната законосъобразна цел, ако е налице възможност да се приведат доказателства за

противното и ако правото на защита е гарантирано (вж. в този смисъл Решение от 23 декември 2009 г. по дело Spector Photo Group и Van Raemdonck, C-45/08, Сборник, стр. I-12073, точки 43 и 44, както и ЕСПЧ, Решение по дело Janosevic с/у Швеция от 23 юли 2002 г., *Recueil des arrêts et décisions* 2002-VII, § 101 и сл.).

63 В конкретния случай от точки 46 и 47 от настоящото решение следва, че жалбоподателят не оспорва самата правомерност на презумпцията за действително упражняване на решаващо влияние, както тя е изложена в точки 56 и 57 от настоящото решение. Той не оспорва също приложимостта при конкретните обстоятелства на подобна презумпция, в случай че дружеството майка притежава 98 % от капитала на своето дъщерно дружество.

64 За сметка на това изложените в точки 43—47 от настоящото решение доводи на жалбоподателя почиват на твърдението, според което на практика Общият съд е приложил оборим вариант на тази презумпция.

65 Противно на твърденията на жалбоподателя обаче, възприетият от Общия съд подход в обжалваното съдебно решение спрямо представените от жалбоподателя доказателства не спада, като цяло, към probatio diabolica. Всъщност, както следва от точка 58 от настоящото решение, образуванията, желаещи да оборят презумпцията за действително упражняване на решаващо влияние, са длъжни да представят всякакви доказателства относно икономическите, организационните и юридическите връзки между въпросното дъщерно дружество и неговото дружество майка, за които считат, че са от естество да докажат, че тези две дружества не представляват едно-единствено икономическо образувание.

66 В това отношение простото обстоятелство, че дадено образувание не представя в конкретен случай доказателства, които са от естество да оборят презумпцията за действително упражняване на решаващо влияние, не означава, че посочената презумпция не може в никакъв случай да се обори.

67 При тези условия, доколкото с упреците, формулирани в точка 44, трето тире, както и в точки 45—47 от настоящото решение, се поддържа по същество, че преценката на Общия съд на изтъкнатите от жалбоподателя доводи показва, единствено поради неговия извод — отрицателен, що се отнася до жалбоподателя —наличието на probatio diabolica, те трябва да се отхвърлят.

68 За сметка на това, доколкото посочените упреци на практика са имали за цел Съдът да даде нова преценка на установените от Общия съд факти, те следва да се считат за недопустими на стадия на обжалването. Всъщност от постоянната съдебна практика следва, че единствено Общият съд е компетентен, от една страна, да установява фактите, освен в случаите, когато неточността на фактическите му констатации следва от представените пред него материали по делото, и от друга страна, да преценява тези факти. Следователно освен в случай на изопачаване на доказателствата, които са му били представени, преценката на фактите не представлява правен въпрос, който в това си качество подлежи на контрол от Съда (вж. по-специално Решение от 23 април 2009 г. по дело AEPI/Комисия, C-425/07 P, Сборник, стр. I-3205, точка 44 и цитираната съдебна практика).

69 Доколкото в противен случай същите тези упреци могат да бъдат тълкувани като сочещи неспазване от страна на Общия съд на обхвата на неговия съдебен контрол, те съвпадат с четвъртото правно основание на жалбата и следователно не следва да бъдат разглеждани самостоятелно в рамките на настоящата част на петото правно основание.

70 Впрочем, що се отнася до критиката, изложена в точка 44, първо тире от настоящото решение, според която размерът на участие в капитала на дъщерното дружество сам по себе си е достатъчен, за да задейства презумпцията за действително упражняване на решаващо влияние, следва да се посочи, че обстоятелството, че е трудно да се приведат доказателствата, необходими да се обори дадена презумпция, не означава само по себе си, че тя фактически е необорима, най-вече когато образуванията, срещу които е насочена тази презумпция, се намират в най-добра позиция да търсят това доказателство в собствената си сфера на дейност.

71 Що се отнася до изложения в точка 44, второ тире от настоящото решение втори елемент, изтъкнат от жалбоподателя като доказателство за фактически необоримия характер на приложената от Общия съд презумпция, следва да се посочи, че дори и да се предположи, че в точка 105 от обжалваното съдебно решение Общият съд е допуснал, че Комисията разполага с дискреционна власт, за която се споменава в посоченото второ тире, подобно допускане или подобна свобода нямат никакво отражение върху въпроса дали приложената в обжалваното съдебно решение презумпция е необорима. От това следва, че тези доводи не могат да бъдат приети.

72 С оглед на гореизложеното следва първата част на петото правно основание да се отхвърли.

По втората част на петото правно основание, според която приложената от Общия съд презумпция за отговорност, основана на концепцията за предприятие, обезсилва принципа за самостоятелност на юридическото лице

— Доводи на страните

73 Жалбоподателят изтъква, че обжалваното съдебно решение е в разрез с принципа на субсидиарност, доколкото то накърнява в значителна степен принципа на самостоятелност на юридическото лице — една от най-важните правни основи на дружественото право на държавите членки.

74 Според жалбоподателя Общият съд допуснал грешка при прилагане на правото, претендирайки, че има свободата да определи, че решението да не приложи спрямо дадено юридическо лице нито принципа на самостоятелност, нито правото на защита трябва да бъде взето с оглед на предприятието, в което това юридическо лице се явява съставен елемент.

75 Всъщност Общият съд допуснал друга грешка при прилагане на правото, като счел за излишно да изиска от Комисията тя да представи в своето решение конкретни данни за липсата на самостоятелност на дъщерното дружество на пазара.

76 Комисията изтъква, че пред Общия съд не било направено позоваване на принципа на субсидиарност, поради което неговото нарушаване представлява ново правно основание, недопустимо на стадия на обжалването. При всички случаи по същество този принцип не бил приложим в конкретния случай, тъй като Европейският съюз разполага с изключителна компетентност в тази област.

77 Впрочем понятието „предприятие“ по смисъла на конкурентното право е самостоятелно понятие на правото на Съюза. Нещо повече, „самостоятелността“ на дружество не е несъвместима с формулираната в съдебната практика презумпция за действителен контрол на дружеството майка върху някои от неговите дъщерни дружества.

— Съображения на Съда

78 Доколкото настоящата част е изведена от неспазване на принципа на субсидиарност, тя трябва в съответствие със съдебната практика, цитирана в точка 35 от настоящото решение, да бъде обявена за недопустима.

79 По-нататък следва да се отхвърли упрекът, изложен в точка 74 от настоящото решение, доколкото той се отнася до съображение, каквото Общият съд нито направил, нито дори загатнал в обжалваното съдебно решение.

80 Освен това, що се отнася до довода, изложен в точка 75 от настоящото решение, от точки 56 и 57 от същото следва, че Комисията не е длъжна с цел да приложи презумпцията за действително упражняване на решаващо влияние в конкретен случай да представя допълнителни доказателства към тези, доказващи приложимостта и действието на тази презумпция (в този смисъл вж. също така Решение по дело Akzo Nobel и др./Комисия, посочено по-горе, точка 62). При това положение Общият съд не допуснал грешка, доколкото не изискал, независимо от данните относно действието на разглежданата презумпция, конкретни допълнителни доказателства за липсата на самостоятелност на дъщерното дружество на пазара.

81 Всъщност, доколкото с изложения в посочената точка 75 довод се прави упрек за липсата на санкция в спорното решение, що се отнася до жалбоподателя, този довод съвпада с третото правно основание, поради което не следва да се разглежда в рамките на настоящата част на петото правно основание.

82 Следва втората част на петото правно основание да се отхвърли.

По третата част на петото правно основание, според която признатата на Комисията свобода на преценка за прилагането на презумпцията за отговорност нарушава принципите на законност и на правна сигурност

— Доводи на страните

83 Жалбоподателят изтъква, че в обжалваното съдебно решение е нарушено изискването за яснота на закона и за предвидимост, което налагали както принципът на законосъобразност, така и принципът на правна сигурност. Според

жалбоподателя от точки 97, 152, 167, 186 и 194 от обжалваното съдебно решение следва, че според Общия съд съществуват два режима на отговорност в областта на нарушенията на конкурентното право. Първият санкционирал прякото участие на дружествата майки в нарушение на конкурентното право в качеството на съизвършител, тъй като подобно участие било „израз на собствената им воля“. Вторият санкционирал дружествата майки в качеството на съучастник в правонарушенията на техните притежавани изцяло дъщерни дружества, без да е необходимо материално действие, доказващо тяхното съучастие, по което ситуацията приличала на режим на отговорност за чужди действия.

84 Според жалбоподателя, ако подобен режим на отговорност за чужди действия съществува в конкурентното право на Съюза, quod non, той би трябвало да бъде конкретно определен и прилаган по ясен и последователен начин от институциите. Свободата на преценка, призната от Общия съд в точка 105 от обжалваното съдебно решение, обаче е несъвместима с това изискване за яснота и последователност.

85 В това отношение жалбоподателят твърди, че в точка 213 от обжалваното съдебно решение Общият съд допуснал „двойно объркване“, на първо място, между вменяването на отговорността на дружеството майка и отговорността на последното за плащането на глобата, и на второ място, между вменяването на отговорността и определянето на размера на глобите, доколкото Общият съд обосновал твърдяната свобода на преценка на Комисията за вменяване на отговорността със свободата на преценка в областта на глобите.

86 Комисията счита, че в обжалваното съдебно решение Общият съд не оставя свобода на преценка или дискреционна власт на Комисията, за да прецени дали са налице условията за вменяване на дружество майка на отговорността за правонарушение. „Свободата на преценка“ възниква едва на стадия, когато Комисията е в състояние да вмени отговорността за нарушение на няколко дружества от една група, при което тя избира да я вмени на всички дружества от групата или само на някои от тях.

— Съображения на Съда

87 Противно на твърденията на жалбоподателя, както в рамките на настоящата част на петото правно основание, така и в тази на първото правно основание, представено на Съда, в точки 97, 152, 167, 186 и 194 от обжалваното съдебно решение Общият съд не прогласява „режим на отговорност за чужди действия“ в конкурентното право на Съюза.

88 В това отношение следва да се напомни, както по същество Общият съд посочил в точки 97, 152, 167 и 186 от обжалваното съдебно решение, и както впрочем следва от точки 53—55 от настоящото решение, че когато дружество майка и неговото дъщерно дружество са част от едно-единствено „предприятие“ по смисъла на член 101 ДФЕС, не непременно отношение на подбудителство за извършване на нарушението между дружеството майка и неговото дъщерно дружество, нито — на по-силно основание — участие на първото в посоченото нарушение, е това, което оправомощава Комисията да адресира решението за налагане на глоби до дружеството майка, а фактът, че засегнатите дружества представляват едно-единствено предприятие по смисъла на член 101 ДФЕС.

89 Освен това от точка 105 от посоченото решение следва, че в него Общият съд не признава в по-голяма степен „дискреционна власт, за да вмени на дружество отговорността за нарушенията, извършени от друго дружество“, която дискреционна власт жалбоподателят критикува в изложените в точка 84 от настоящото решение доводи. Всъщност в посочената точка 105 Общият съд посочва основно, че формулираната в съображение 260 от спорното решение забележка имала единствено за цел да се отхвърли доводът, изведен от това, че в предходните решения, адресирани до Atofina, няма вменяване на отговорност на дружеството майка за поведението на това дружество. Като се ограничава да посочи по същество, че Комисията не претендира, че разполага с дискреционна власт в критикувания от жалбоподателя смисъл, Общият съд не потвърждава, противно на това, което се опитва да внуши жалбоподателят в рамките на настоящата част на петото правно основание, че в конкурентното право на Съюза съществува „режим на отговорност за чужди действия“.

90 Следователно изложените в точки 83 и 84 от настоящото решение доводи почиват на погрешни предпоставки и следва да бъдат отхвърлени.

91 Също така, доколкото възпроизведеният в точка 85 от настоящото решение упрек е недопустим поради неяснота, при всички случаи той следва да се отхвърли като неразривно свързан с доводите, изложени в точки 83 и 84 от настоящото решение.

92 Ето защо третата част на петото правно основание следва да се отхвърли.

По четвъртата част на петото правно основание, според която презумпцията за отговорност нарушава принципа на равно третиране

— Доводи на страните

93 Жалбоподателят изтъква, че Общият съд е нарушил принципа на равно третиране, доколкото потвърдил, че жалбоподателят и други посочени в спорното решение дружества майки са били третирани по аналогичен начин.

94 Според Комисията само фактът, че в спорното решение, освен позоваването на презумпцията за контрола, упражняван от дружеството майка върху неговите

изцяло притежавани дъщерни дружества, се добавят още улики срещу дружество майка от групата Akzo Nobel, не означава, че Комисията или Общият съд са допуснали дискриминация срещу жалбоподателя. Това означавало само, че уликите за вменяване на отговорността за нарушение на Akzo Nobel NV са били „по-силни", без това да предполага, че доказателствата, позволяващи да се вмени на жалбоподателя отговорността за неправомерното поведение на Atofina, са недостатъчни.

— Съображения на Съда

95 Както беше напомнено в точка 63 от настоящото решение, жалбоподателят не оспорва в конкретния случай нито самата законосъобразност на изложената в точки 56 и 57 от това решение презумпция за действително упражняване на решаващо влияние, нито приложимостта на подобна презумпция, в случай че дружество майка притежава 98 % от капитала на своето дъщерно дружество.

96 От точки 56, 57 и 80 от настоящото решение следва обаче, че прилагането на презумпцията за действително упражняване на решаващо влияние не зависи от представянето на допълнителни доказателства относно действително упражняване на влияние от дружеството майка (в този смисъл вж. също така Решение по дело Akzo Nobel и др./Комисия, посочено по-горе, точка 62).

97 При тези условия само фактът, че Комисията разполага с подобни допълнителни улики относно някои дружества майки, а не относно други, и ги е споменала в спорното решение, не представлява правен недостатък, който Общият съд бил длъжен да санкционира в обжалваното съдебно решение.

98 От това следва, че четвъртата част на петото правно основание и следователно това правно основание в неговата цялост трябва да се отхвърлят.

По второто правно основание, изведено от нарушение на правото на защита, произтичащо от погрешното тълкуване на принципите за справедливост и равни процесуални възможности

99 С второто си правно основание жалбоподателят изтъква, че точка 64 от обжалваното съдебно решение е опорочена от грешка при прилагане на правото, доколкото в нея Общият съд не зачита принципа на равни процесуални възможности. Както изрично става ясно от самата жалба, тази част се доближава по този начин до упрека, повдигнат в рамките на първото изтъкнато до Съда правно основание, което е изложено в точка 32, първо тире от настоящото решение.

100 По същество второто правно основание се разделя на две части, които следва да се разгледат заедно.

Доводи на страните

101 Първата част е изведена от незачитането на правото на защита на жалбоподателя още в началния стадий на производството.

102 Според Elf Aquitaine Общият съд отрекъл напълно с оглед на правото на защита на същото значението на разследването, проведено преди изпращането на изложението на възраженията. То упреква Общия съд за констатацията му, че принципът на равни процесуални възможности бил спазен, въпреки че жалбоподателят бил информиран за подозренията, които тежали срещу него, за първи път с изложението на възраженията.

103 Подобно незачитане на правото на защита на жалбоподателя още в началния стадий на административното производство било недопустимо поради три причини:

— най-напред репресивният характер на санкциите, свързани с прилагането на член 101 ДФЕС, не позволявал на Общия съд да приеме за достатъчно, че произтичащите от член 6 от ЕКПЧ гаранции се прилагат, считано от момента на изпращането на изложението на възраженията, а не от предварителната фаза на разследването,

— по-нататък според жалбоподателя правото да бъде информиран и изслушан още от началото на разследването се налагало на още по-силно основание, тъй като той не е участвал в нарушението и дори не знаел за неговото съществуване към момента на извършването му, и

— накрая, тъй като не бил предупреден за разследването и бил информиран за първи път едва на стадия на изложението на възраженията за тежащите върху него подозрения, жалбоподателят не бил в състояние да вземе необходимите мерки за надлежно подготвяне на своята защита. В това отношение Общият съд не отговорил на доводите, развити от жалбоподателя в хода на устните състезания, според които той допуснал да изчезнат възможни доказателства за самостоятелността на неговото дъщерно дружество през четирите години на разследване, предшестващи изложението на възраженията, което безвъзвратно засегнало неговото право на защита.

104 Комисията изтъква, че доколкото в конкретния случай тя не е предприела действия по разследване по отношение на жалбоподателя, тя не била и длъжна да го уведоми за своите подозрения още на стадия на предварителното разследване.

105 Впрочем Комисията поддържа по-конкретно, че при всички случаи, дори и да се предположи, че е доказана твърдяната нередност, на която се позовава жалбоподателят, трябва освен това да се провери дали подобна нередност е била от естество да засегне конкретно неговото право на защита в рамките на спорното производство. Възможността за жалбоподателя да се опита да обори разглежданата презумпция или да поддържа, че тази презумпция не е приложима, по никакъв начин обаче не била засегната от факта, че той узнал за тежащите върху него подозрения едва с получаването на изложението на възраженията. Според Комисията, тъй като твърдяната загуба на доказателства за самостоятелността на дъщерното дружество през този период е спомената едва в хода на съдебното заседание, изведеният от тази загуба довод бил недопустим. Впрочем подобна претенция не била подкрепена с никакво доказателство.

106 Втората част от второто правно основание е изведена от отричането на необходимостта от безпристрастно разследване.

107 Жалбоподателят поддържа в това отношение, че Общият съд отхвърлил самата необходимост за Комисията да проведе безпристрастно предварително разследване.

108 Подобно отричане според жалбоподателя е недопустимо, доколкото, на първо място, безпристрастното разследване било предварителният етап, считан за необходим, за да може Комисията да изготви евентуално акт за преследване, какъвто е изложението на възраженията.

109 На второ място, според жалбоподателя, като отрича необходимостта от подобно разследване, Общият съд пренебрегнал изискването за безпристрастно водене на разследването, което се налагало по-конкретно от принципа на равните процесуални възможности. С тази си позиция Общият съд, в разрез с правото на справедлив съдебен процес и с принципа на равенство, се освобождавал напълно от задължението да извърши контрол на безпристрастния характер на разследването. Според жалбоподателя липсата на подобен контрол от Общия съд на безпристрастния характер на разследването на Комисията произтича от

съгласието на този съд с прилагането на презумпцията за отговорност по отношение на жалбоподателя още в самото начало на разследването, дори от момента, в който за нарушението било съобщено на Комисията за първи път.

110 В това отношение жалбоподателят изтъква, че задължително пристрастният характер на воденото срещу него разследване произтича от съсредоточаването у началника на генерална дирекция „Конкуренция“ в рамките на Комисията на три отделни правомощия по разследването, повдигането на обвинение и вземането на решения. Според него не може да се приеме подобно смесване на правомощия в Комисията с оглед на вече ясно репресивния характер на санкциите в приложение на член 101 ДФЕС.

111 От своя страна Комисията счита, че жалбоподателят не успява да докаже, че Общият съд е отказал да провери дали нейното разследване е водено по безпристрастен начин. Що се отнася до доводите на жалбоподателя, изведени от съсредоточаването на правомощия в Комисията (вж. точка 110 от настоящото решение), последната изтъква основно, че тези доводи са недопустими и при условията на евентуалност, че при всички случаи те са неоснователни.

Съображения на Съда

112 Съгласно постоянната съдебна практика и както това е потвърдено в член 6, параграф 3 от ДЕС, основните права са неразделна част от общите принципи на правото, за чието спазване следи Съдът. Така многократно Съдът е приел, че зачитането на правото на защита при провеждането на административните производства в областта на политиката на конкуренция представлява общ принцип на правото на Съюза (вж. по-специално Решение от 3 септември 2009 г.

по дело Prym и Prym Consumer/Комисия, C-534/07 P, Сборник, стр. I-7415, точка 26, както и цитираната съдебна практика).

113 Що се отнася до производството по прилагане на член 81 ЕО, от съдебната практика следва, че административното производство, което се провежда пред Комисията, се подразделя на две отделни последователни фази, всяка от които има своя собствена вътрешна логика, а именно: от една страна — фаза на предварително разследване, а от друга — състезателна фаза. Фазата на предварителното разследване, която продължава до изложението на възраженията, е предназначена да позволи на Комисията да събере всички релевантни доказателства, които потвърждават или не наличието на нарушение на нормите относно конкуренцията и да приеме първоначална позиция във връзка с по-нататъшния ход и насоката на производството. От своя страна състезателната фаза, обхващаща периода от изложението на възраженията до приемането на окончателно решение, трябва да позволи на Комисията да се произнесе окончателно по предявеното нарушение (вж. в този смисъл по-специално Решение от 15 октомври 2002 г. по дело Limburgse Vinyl Maatschappij и др./Комисия, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P и C-254/99 P, Recueil, стр. I-8375, точки 181—183, както и Решение по дело Prym и Prym Consumer/Комисия, посочено по-горе, точка 27).

114 Що се отнася до фазата на предварителното разследване, Съдът уточнява, че началният ѝ момент е датата, на която, упражнявайки предоставените ѝ от законодателя на Съюза правомощия, Комисията приема мерки, които включват обвинение в извършване на нарушение и имат значително отражение върху положението на заподозрените предприятия (вж. Решение по дело Limburgse Vinyl Maatschappij и др./Комисия, посочено по-горе, точка 182, както и Решение от 21 септември 2006 г. по дело Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Комисия, C-105/04 P, Recueil, стр. I-8725, точка 38).

115 Едва в началото на административната състезателна фаза чрез изложението на възраженията заинтересованото образувание се уведомява за всички основни обстоятелства, на които Комисията се основава на този етап от производството. Ето защо заинтересованото предприятие може да се ползва пълноценно от правото си на защита едва след изпращане на изложението на възраженията (вж. в този смисъл Решение по дело Limburgse Vinyl Maatschappij и др./Комисия, посочено по-горе, точки 315 и 316, Решение по дело Nederlandse Federatieve

Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Комисия, посочено по-горе, точка 47, както и Решение от 25 януари 2007 г. по дело Dalmine/Комисия, C-407/04 P, Сборник, стр. I-829, точка 59).

116 Независимо от това, взетите от Комисията мерки по разследването във фазата на предварителното разследване, в частност мерките за контрол и исканията за предоставяне на информация, могат по своето естество в някои ситуации да включват обвинение в извършване на нарушение на правилата на Съюза в областта на конкуренцията и да имат съществено отражение върху положението на засегнатите образувания.

117 Следователно е важно да се избягва непоправимото засягане на правото на защита в хода на тази фаза от административното производство, тъй като предприетите действия по събиране на доказателства могат да бъдат от решаващо естество за осигуряване на доказателства за неправомерния характер на действията на предприятията, които могат да доведат до ангажиране на тяхната отговорност (вж. в този смисъл Решение от 21 септември 1989 г. по дело Hoechst/Комисия, 46/87 и 227/88, Recueil, стр. 2859, точка 15, както и Решение от 7 януари 2004 г. по дело Aalborg Portland и др./Комисия, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P и C-219/00 P, Recueil, стр. I-123, точка 63).

118 Така по отношение на съблюдаването на разумен срок Съдът е приел по същество, че преценката относно източника на евентуални пречки за ефективното упражняване на правото на защита не трябва да се ограничава до състезателната фаза на административното производство, а трябва да обхване цялото производство и да се отнася за цялата му продължителност (вж. в този смисъл Решение по дело Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Комисия, посочено по-горе, точки 49 и 50, както и Решение от 21 септември 2006 г. по дело Technische Unie/Комисия, C-113/04 P, Recueil, стр. I-8831, точки 54 и 55).

119 Подобни съображения се прилагат към въпроса дали и доколко Комисията е длъжна от етапа на предварителното разследване да предостави на засегнатото образувание определени сведения относно предмета и целта на разследването, които биха дали възможност на това образувание да запази ефективността на своята защита в рамките на състезателната фаза.

120 Това обаче не означава, че още преди първата мярка, взета по отношение на дадено образувание, Комисията е длъжна при всички случаи да предупреди това образувание за самата възможност за предприемане на мерки по разследване или обвинение въз основа на конкурентното право на Съюза, най-вече ако поради подобно предупреждаване има опасност ефикасността на разследването на Комисията да бъде неправомерно намалена (вж. в този смисъл Решение по дело Dalmine/Комисия, посочено по-горе, точка 60).

121 Освен това Съдът вече е приел, че принципът на личната отговорност не пречи на Комисията първо да предвиди санкция на дружеството, извършител на нарушението на правилата на конкуренцията, преди да изследва дали евентуално отговорността за нарушението може да бъде възложена на дружеството майка (вж. Решение от 24 септември 2009 г. по дело Erste Group Bank и др./Комисия, C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P и C-137/07 P, Сборник, стр. I-8681, точка 82).

122 Така при условие че на адресата на изложението на възраженията е дадена възможност да изложи надлежно в хода на административното състезателно производство своята гледна точка относно действителността и релевантността на фактите и обстоятелствата, изтъкнати от Комисията, последната по принцип не е длъжна, противно на твърденията на жалбоподателя, да предприеме спрямо този адресат мерки за установяване на факти, преди да изпрати изложението на възраженията.

123 В конкретния случай този извод не може да бъде оспорен от доводите, изложени в точки 109 и 110 от настоящото решение.-

124 Всъщност доводът, посочен в точка 110 от настоящото решение, трябва да се счита за недопустим поради същите основания като тези, посочени в точки 35 и 51 от това решение.

125 Също така, колкото до изложените в точка 109 от настоящото решение доводи, макар и да е вярно, че от представената на Общия съд преписка следва, че жалбоподателят го е уведомил за пълната липса на приета пряко спрямо него предварителна мярка за установяване на факти, това не означава, че жалбоподателят е поискал от него да санкционира характера на разглеждането на преписката от Комисията, за който се твърди, че е безпристрастен, или посочената липса на самата мярка за установяване на фактите.

126 От това следва, че изложените в посочената точка 109 доводи трябва да се отхвърлят като недопустими в съответствие със съдебната практика, изложена в точка 35 от настоящото решение.

127 Колкото до изложения в точка 103, първо тире от настоящото решение довод, достатъчно е да се посочи, че той се отнася до съображение, което Общият съд не е изтъкнал, нито е загатнал в обжалваното съдебно решение, поради което този довод следва да се отхвърли.

128 По-нататък, що се отнася до доводите, изложени в точка 103, второ тире от настоящото решение, от точки 88 и 121 от настоящото решение следва, че личната отговорност не пречи на Комисията, след като предвиди на първо време да санкционира дружеството, извършител на нарушението на правилата на конкуренцията, да изследва евентуално дали отговорността може да бъде възложена на неговото дружество майка.

129 Накрая, що се отнася до доводите, посочени в точка 103, трето тире от настоящото решение, дори и да се предположи, че независимо от съдебната практика, изложена в точка 35 от настоящото решение, те са допустими в частта им, изведена от разширяване в хода на съдебното заседание пред Общия съд на правно основание, изложено в жалбата до първа инстанция, налага се констатацията, че става въпрос за обикновени твърдения, които не са подкрепени от нито едно конкретно доказателство.

130 В крайна сметка тези общи, абстрактни и неподкрепени с конкретни факти доводи не са от естество да докажат в дадения случай реалния характер на едно нарушение на правото на защита, който трябва да бъде разглеждан в зависимост от конкретните обстоятелства на всеки отделен случай (вж. по аналогия Решение по дело Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Комисия, посочено по-горе, точки 52—61).

131 С оглед на гореизложеното следва второто правно основание да се отхвърли.

По третото правно основание, изведено от грешки при прилагане на правото относно задължението за мотивиране

По първата част на третото правно основание, изведена от грешка при прилагане на правото във връзка с понятието за мотивиране и от неточността на фактическите констатации на Общия съд, доколкото той е приел за достатъчни кратките мотиви на спорното решение

Доводи на страните

132 С първата част на третото си правно основание жалбоподателят изтъква, на първо място, че Общият съд неправилно се е основал на едно погрешно схващане на задължението за мотивиране.

133 Elf Aquitaine счита, че Общият съд е трябвало да установи, че мотивите на спорното решение относно възможността за търсене на отговорност за разглежданото нарушение са недостатъчни, за да му позволят да узнае дали това решение е добре обосновано, или евентуално страда от материални или процесуални пороци.

134 Противно на посоченото от Общия съд в точки 81, 82 и 89 от обжалваното съдебно решение, според жалбоподателя в конкретния случай не било достатъчно той да може да схване спорното решение само в смисъл, че Комисията го упреква в упражняване на решаващо влияние върху търговската политика на Atofina. Напротив, тъй като, за разлика от изложението на възраженията, спорното решение не е подготвителен акт, неговите мотиви трябвало да бъдат достатъчно точни, за да позволят, от една страна, на жалбоподателя да узнае причините, поради които това решение е било взето и да прецени своите доводи, за да реши дали да подаде жалба или не, и от друга страна — на Общия съд да упражни своя контрол за законосъобразност, в случай че трябва да се произнесе по спорното решение.

135 Всъщност според Elf Aquitaine тези мотиви трябвало да бъдат конкретни, още повече че: i) жалбоподателят не бил уведомен за обвиненията, отправени срещу него, преди да получи изложението на възраженията, ii) тези обвинения се основавали изключително на презумпцията за отговорност, непотвърдена от никакви конкретни факти и за която се оказало, че е невъзможно да се обори, iii) Комисията се отдалечила от своята обичайна практика по вземане на решения, и iv) спорното решение довело до поставяне под съмнение на няколко основни права на жалбоподателя.

136 Колкото до третия довод, посочен в предходната точка, подточка iii) от настоящото решение, жалбоподателят изтъква по-конкретно, че Комисията е признала в съображение 574 от резюмето на своето решение от 1 октомври 2008 г. относно производство по член 81 от Договора за създаване на Европейската общност и член 53 от Споразумението за ЕИП (дело COMP/C.39181 — Восъци за свещи) (резюме, публикувано в ОВ C 295, 2009 г., стр. 17), че спорното решение скъсва с нейната предходна практика по вземане на решения, по-конкретно по отношение на жалбоподателя. В това отношение той препраща също към

решение „Органични пероксиди“ (посочено в точка 22 от настоящото решение), в което при обстоятелства, твърде подобни на тези по настоящия случай, не му било отправено никакво оплакване за антиконкурентното поведение на неговото дъщерно дружество Atofina.

137 На второ място, Elf Aquitaine изтъква, че констатацията на Общия съд за достатъчния характер на мотивите на спорното решение почива върху неточни от материална гледна точка факти, доколкото тези мотиви били не само кратки, но и според жалбоподателя недостатъчни, дори напълно липсващи.

138 От една страна, спорното решение не давало никакъв отговор на някои специфични доводи, повдигнати вследствие на изложението на възраженията.

139 От друга страна, Комисията се задоволила в спорното решение да отхвърли en bloc и без обяснение другите доводи на жалбоподателя общо и без да прави разграничение между тях. Например Комисията не посочвала кои от предоставените ѝ документи според нея давали „само обща представа за търговското управление“.

140 Ето защо според жалбоподателя Общият съд е трябвало да отмени спорното решение поради липса на мотиви.

141 Комисията счита най-напред, че настоящата част трябва да бъде обявена за недопустима, тъй като в нея не се посочвали по ясен начин пороците на обжалваното съдебно решение или правните доводи, посочени в подкрепа на тази част.

142 По-нататък тя поддържа, че съдебната практика и практиката по вземане на решения на Комисията в областта на отговорността на дружествата майки били добре известни още от самото начало на производството, довело до приемане на спорното решение.

143 Според Комисията, макар и от гледна точка на релевантните факти да няма важни обективни различия между производството, довело до приемане на спорното решение, и това, което е в основата на решение „Органични пероксиди“, различният подход на Комисията в спорното решение би могъл да се обясни, от една страна, с факта, че Решение на Общия съд от 30 септември 2003 г. по дело Michelin/Комисия (T-203/01, Recueil, стр. II-4071) е прието в периода между датата на изложението на възраженията, свързано с решение „Органични пероксиди“, и датата на изложението на възраженията, свързано със спорното решение, и от друга страна, с промяна в подхода от страна на Комисията в периода около 2002 г. и 2003 г.

Съображения на Съда

144 Според постоянната съдебна практика от член 256 ДФЕС, член 58, първа алинея от Статута на Съда на Европейския съюз и член 112, параграф 1, буква в) от Процедурния правилник, е видно, че жалбата трябва точно да посочва пороците на съдебното решение, чиято отмяна се иска, както и правните доводи, с които конкретно се подкрепя това искане (вж. по-конкретно Решение от 1 юли 2010 г. по дело Knauf Gips/Комисия, C-407/08 P, Сборник, стр. I-6375, точка 43 и цитираната съдебна практика).

145 Противно на изложеното в точка 141 от настоящото решение твърдение на Комисията, настоящата част отговаря на изискванията на тази съдебна практика и е допустима.

146 Що се отнася до съществото на въпроса, следва да се напомни още в началото, че предвиденото в член 253 ЕО задължение за мотивиране представлява съществено процесуално изискване, което трябва да се разграничава от въпроса за обосноваността на мотивите, тъй като той спада към законосъобразността по същество на спорния акт (вж. Решение от 2 април 1998 г. по дело Комисия/Sytraval и Brink's France, C-367/95 P, Recueil, стр. I-1719, точка 67, както и Решение от 22 март 2001 г. по дело Франция/Комисия, C-17/99, Recueil, стр. I-2481, точка 35).

147 От тази гледна точка изискванията от член 253 ЕО мотиви трябва да са съобразени с естеството на съответния акт и трябва по ясен и недвусмислен начин да излагат съображенията на институцията, която издава акта, така че да дадат възможност на заинтересованите лица да се запознаят с основанията за взетата мярка, а на компетентната юрисдикция — да упражни своя контрол (вж. Решение по дело Франция/Комисия, точка 35 и Решение по дело Deutsche Telekom/Комисия, точка 130, посочени по-горе).

148 По този начин в рамките на индивидуалните решения от постоянната съдебна практика следва, че задължението за мотивиране на индивидуално решение има за цел, освен да позволи съдебен контрол, да предостави на заинтересованото лице достатъчно информация, за да може то да прецени дали решението евентуално страда от порок, който е основание за оспорване на неговата действителност (вж. по-конкретно в този смисъл Решение от 2 октомври 2003 г. по дело Corus UK/Комисия, C-199/99 P, Recueil, стр. I-11177, точка 145, както и Решение от 28 юни 2005 г. по дело Dansk Rørindustri и др./Комисия, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P и C-213/02 P, Recueil, стр. I-5425, точка 462).

149 Следователно мотивите трябва по принцип да бъдат съобщени на заинтересованото лице едновременно с увреждащото го решение. Липсата на мотиви не може да бъде поправена с факта, че заинтересованото лице научава мотивите на решението в хода на производството пред съдилищата на Съюза (вж. Решение от 26 ноември 1981 г. по дело Michel/Парламент, 195/80, Recueil, стр. 2861, точка 22, Решение от 26 септември 2002 г. по дело Испания/Комисия, C-351/98, Recueil, стр. I-8031, точка 84, Решение от 29 април 2004 г. по дело IPK-München и Комисия, C-199/01 P и C-200/01 P, Recueil, стр. I-4627, точка 66, както и Решение по дело Dansk Rørindustri и др./Комисия, посочено по-горе, точка 463).

150 Според постоянната съдебна практика изискването за мотивиране следва да се преценява в зависимост от обстоятелствата по конкретния случай, по-специално в зависимост от съдържанието на акта, от естеството на изложените мотиви и от интереса, който адресатите на акта или други заинтересовани лица, засегнати пряко и лично от него, могат да имат от получаване на разяснения. Не се изисква мотивите да уточняват всички относими фактически и правни обстоятелства, доколкото въпросът дали мотивите на определен акт отговарят на изискванията на член 253 ЕО следва да се преценява с оглед не само на текста, но и на контекста, както и на съвкупността от правни норми, уреждащи съответната материя (вж. по-конкретно Решение по дело Комисия/Sytraval и Brink's France, посочено по-горе, точка 63, Решение от 10 юли 2008 г. по дело Bertelsmann и Sony Corporation of America/Impala, C-413/06 P, Recueil, стр. I-4951, точки 166 и 178, както и Решение по дело Deutsche Telekom/Комисия, посочено по-горе, точка 131).

151 Също от съдебната практика следва, че мотивите на даден акт трябва при все това да бъдат логични, по-конкретно да не съдържат вътрешни противоречия, затрудняващи разбирането на причините, които са в основата на този акт (вж. по аналогия Решение Bertelsmann и Sony Corporation of America/Impala, посочено по-горе, точка 169, както и цитираната съдебна практика).

152 Когато, както е в случая, решение за прилагането на правилата на Съюза в областта на конкурентното право се отнася до множество адресати и засяга определянето на субекта, който да носи отговорност за нарушението, това решение трябва да съдържа достатъчно мотиви за всеки от адресатите, и по-специално за онези от тях, които въз основа на това решение трябва да понасят тежестта на нарушението. В този смисъл по отношение на дружество майка, считано за отговорно за неправомерното поведение на свое дъщерно дружество, подобно решение трябва да съдържа обстоятелствено изложение на мотивите, което може да обоснове вменяването на отговорността за нарушението на това дружество (вж. по аналогия Решение от 2 октомври 2003 г. по дело Aristrain/Комисия, C-196/99 P, Recueil, стр. I-11005, точки 93—101).

153 Що се отнася по-специално до решение на Комисията, което по отношение на някои адресати се основава изключително на презумпцията за действително упражняване на решаващо влияние, следва да се установи, че Комисията, при

всички случаи — с риск на практика да направи тази презумпция необорима — е длъжна да изложи по подходящ начин на тези адресати причините, поради които посочените правни и фактически доказателства не са били достатъчни, за да оборят посочената презумпция. Задължението на Комисията да мотивира своите решения по този въпрос произтича по-конкретно от оборимия характер на посочената презумпция, за оборването на която се изисква от заинтересованите лица да представят доказателство относно икономическите, организационните и юридическите връзки между засегнатите дружества.

154 Независимо от това, следва да се напомни, че Комисията при все това не е длъжна в подобен контекст да взема отношение по обстоятелства, които явно нямат връзка със случая, нямат значение или са очевидно второстепенни (вж. по аналогия Решение по дело Комисия/Sytraval и Brink's France, посочено по-горе, точка 64, Решение от 1 юли 2008 г. по дело Chronopost и La Poste/UFEX и др., C-341/06 P и C-342/06 P, Сборник, стр. I-4777, точка 89, както и Решение по дело Bertelsmann и Sony Corporation of America/Impala, посочено по-горе, точка 167).

155 Впрочем от съдебната практика произтича, че ако решение на Комисията, което следва постоянна практика по вземане на решения, може да бъде мотивирано кратко, а именно чрез позоваване на тази практика, когато то отива значително по-далеч от предходните решения, Комисията трябва да изложи изрично своите съображения (вж. по-конкретно Решение от 26 ноември 1975 г. по дело Groupement des fabricants de papiers peints de Belgique и др./Комисия, 73/74, Recueil, стр. 1491, точка 31, както и Решение от 11 декември 2008 г. по дело Комисия/Département du Loiret, C-295/07 P, Сборник, стр. I-9363, точка 44).

156 С настоящата част на третото правно основание жалбоподателят поддържа основно, че Общият съд е трябвало да санкционира недостатъчните мотиви на спорното решение, доколкото тази недостатъчност на мотивите го засяга.

157 Както следва от точка 87 от обжалваното съдебно решение и от представените на Общия съд данни по преписката, доводите, изтъкнати от жалбоподателя в отговор на изложението на възраженията с цел оборване на приложената от

Комисията презумпция, са изброени накратко в съображение 257 от спорното решение. Позицията на Комисията по отношение на тези данни е изложена в съображения 258—261 от това решение.

158 С оглед на тези съображения Общият съд след посочване на най-важното от съображение 258 на това решение в точка 85 от обжалваното съдебно решение констатира в следващата точка, че „макар и Комисията изрично да е потвърдила [в посоченото съображение], че притежаването на 98 % от капитала е достатъчно, за да се вмени на Elf Aquitaine отговорността за действията на Atofina, тя все пак е уточнила по-нататък в това съображение, че представените от жалбоподателя доказателства не позволяват да се обори презумпцията“.

159 Макар и да е вярно, че в съображения 259—261 от спорното решение Комисията отговаря на някои от доводите, които жалбоподателят е повдигнал пред нея, също така е вярно, че тези съображения не дават отговор на много други доводи, за които единствената изразена позиция в спорното решение е тази в съображение 258. В съответствие със съдебната практика, посочена в точки 54—58 от настоящото решение, тези доводи се отнасяли по-специално до икономическите, организационните и юридическите аспекти с цел да се докаже, че към момента на настъпване на разглежданите факти Atofina е определяло по самостоятелен начин своето поведение на пазара и поначало не прилагало указанията, дадени от неговото дружество майка.

160 По същество става въпрос за следните доводи:

— Elf Aquitaine било само „обикновен холдинг“, без оперативни функции в рамките на група, характеризираща се с децентрализирано управление на своите дъщерни дружества,

— управлението на дейността на Atofina на пазара не зависело от указанията на Elf Aquitaine,

— Atofina не информирало Elf Aquitaine за своята дейност на пазара,

— Atofina разполагало с правомощие за сключване на договори, без да се нуждае от предварително разрешение от Elf Aquitaine,

— Atofina разполагало с финансова самостоятелност спрямо Elf Aquitaine,

— Atofina винаги определяло своята правна стратегия по самостоятелен начин, и

— възприемането от трети лица.

161 Наистина, както следва от точки 150 и 154 от настоящото решение и както посочва Общият съд в точка 90 от обжалваното съдебно решение, Комисията не е длъжна да изрази позиция по всички доводи, приведени пред нея от заинтересованите лица.

162 При все това от точка 150 от настоящото решение следва също, че изискването за мотивиране следва да се преценява в зависимост от обстоятелствата по конкретния случай.

163 Според жалбоподателя спорното решение и производството, в което то се вписва, се характеризират в частност с обстоятелството, че това решение, по-конкретно основаващо се по отношение на жалбоподателя единствено на презумпцията за отговорност за действията на неговото дъщерно дружество, без да внася допълнителни елементи с цел да докаже намеса в търговското поведение на това дъщерно дружество, се е отдалечило от обичайната практика на Комисията по вземане на решения.

164 В това отношение Комисията поддържа, че съдебната практика и нейната практика по вземане на решения в областта на отговорност на дружествата майка били добре известни още от самото начало на производството, приключило с приемане на спорното решение. При все това в своите писмени защити тя посочва, че „практиката на Комисията, що се отнася до използването на презумпцията, основана на притежаване на целия капитал, невинаги е една и съща". Освен това, макар и Комисията да твърди, че е решила в периода „около 2002—2003 г." да прилага по-често подобна презумпция, тя не посочва нито едно решение или друг документ, от който да проличава подобна промяна в подхода. Впрочем тя не изразява пряко становище по твърдението на жалбоподателя, според което в съображение 574 от решението от 1 октомври 2008 г., посочено в точка 136 от настоящото решение, се признава, че спорното решение скъсва с нейната предходна практика по вземане на решения, по-конкретно по отношение на жалбоподателя.

165 При всички случаи в дадения случай е безспорно, както следва по-конкретно от точки 136 и 143 от настоящото решение, че в решение „Органични пероксиди" на жалбоподателя не е наложена при условията на солидарна отговорност с неговото дъщерно дружество глоба за неправомерното поведение на последното, въпреки че между двата случая изглежда не съществуват обективни различия, поне от гледна точка на жалбоподателя, що се отнася до връзките между него и неговото дъщерно дружество.

166 Освен това спорното решение и производството, в което то се вписва, се характеризират със следните обстоятелства:

— с оглед на това, че глобата за неправомерното поведение на Atofina е наложена при условията на солидарна отговорност на последното и на жалбоподателя, приложен е по-голям мултипликационен коефициент за изчисляването на началния размер на глобата, поради което окончателният размер на същата може да бъде много по-висок, отколкото ако глобата беше наложена единствено на дъщерното дружество,

— глобата е наложена на жалбоподателя единствено въз основа на „презумпция, според която Elf Aquitaine е отговорно за действията на своето дъщерно дружество Atofina“, която презумпция не е непременно еднаква при своето прилагане с изложената в точки 56 и 57 от настоящото решение презумпция за действително упражняване на решаващо влияние,

— както следва от частта на настоящото решение, посветена на второто правно основание, жалбоподателят бил официално предупреден за вероятността да му се вмени отговорността за неправомерното поведение на неговото дъщерно дружество едва на стадия на изложението на възраженията, тоест четири години след започването на разследванията на Комисията,

— в отговор на изложението на възраженията жалбоподателят, както следва от преписката пред Общия съд, е представил редица доводи, основавайки се по-конкретно на съдебната практика на Съюза, на практиката по вземане на решения на Комисията и върху някои приложени документи.

167 При тези условия, както следва от точки 146—155 от настоящото решение, и в частност от точки 148, 152, 153 и 155 от същото, Общият съд е длъжен — с оглед

на всички обстоятелства по конкретния случай, по-специално с оглед на неоспорваната в настоящото производство промяна в подхода спрямо жалбоподателя между решение „Органични пероксиди“ и спорното решение — да отдели особено внимание на въпроса дали това последно решение съдържа обстойно изложение на причините, поради които Комисията счита, че представените от жалбоподателя доказателства не са достатъчни за оборване на приложената в това решение презумпция.

168 Както обаче следва от точка 85 от обжалваното съдебно решение, съображение 258 от спорното решение, в което единствено Комисията е изразила позицията си относно изброените в точка 160 от настоящото решение доводи, представлява само поредица от повторения на прости твърдения и отрицания, които изобщо не са подкрепени от конкретни факти. При особените обстоятелства на случая, при липсата на допълнителни уточнения тази поредица от твърдения и отрицания не дава възможност на заинтересованите лица да се запознаят с основанията за взетата мярка или на компетентната юрисдикция да упражни своя контрол. Например поради формулировката на посоченото съображение изглежда много трудно, дори невъзможно, да се узнае по-специално дали съвкупността от доказателства, представени от жалбоподателя с цел да обори презумпцията, която Комисията е приложила спрямо него, е била отхвърлена поради липса на убедителност или защото от гледна точка на Комисията самият факт, че жалбоподателят притежава 98 % от капитала на Atofina, е достатъчен, за да му се вмени отговорността за действията на Atofina, независимо от доказателствата, представени от последното в отговор на изложението на възраженията.

169 При това положение съображение 258 от спорното решение не би могло да се тълкува като съдържащо достатъчно мотиви от гледна точка на правото за позицията на Комисията по няколко подробно изложени от жалбоподателя доводи.

170 Въз основа на гореизложеното се налага изводът, че при особените обстоятелства на настоящия случай и с оглед на изложената в точки 147—155 от настоящото решение съдебна практика Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото, като е приел в точка 91 от обжалваното съдебно решение, че

спорното решение е съобразено с член 253 ЕО и като не е санкционирал опорочаващата спорното решение липса на мотиви относно наложената на жалбоподателя глоба.

171 От това следва, че първата част на третото правно основание е основателна.

По втората част на третото правно основание, както и по четвъртото и шестото правно основание

172 В общи линии втората част на третото правно основание е изведена от неразбираемия и кръгов характер на някои разсъждения на Общия съд.

173 С четвъртото си правно основание жалбоподателят изтъква, че в точка 160 и сл. от обжалваното съдебно решение Общият съд е надхвърлил границите на своя контрол за законосъобразност, като със своите мотиви е заместил недостатъчните мотиви на Комисията.

174 Както следва от точка 27 от настоящото решение, шестото правно основание е повдигнато при условията на евентуалност.

175 С оглед на отговора, даден на първата част на третото правно основание, не следва да се разглежда втората част на същото, нито четвъртото или шестото правно основание.

176 С оглед на всички гореизложени съображения жалбата следва да се уважи, а обжалваното съдебно решение да се отмени.

По жалбата пред Общия съд

177 В съответствие с член 61, първа алинея, второ изречение от Статута на Съда, ако жалбата е основателна, Съдът може, в случай че отмени решението на Общия съд, да постанови окончателно решение по делото, когато фазата на производството позволява това. Такъв е настоящият случай.

178 Както следва от точка 9 от настоящото решение, второто повдигнато пред Общия съд правно основание е изведено от недостатъчност на мотивите. С това правно основание жалбоподателят изтъква по същество недостатъчност на мотивите, опорочаваща спорното решение, доколкото с него му се вменява отговорността за неправомерното поведение на неговото дъщерно дружество единствено на основание на размера на притежавания капитал в последното, без друго обяснение.

179 С оглед на съжденията в точки 144—171 от настоящото решение, развити в рамките на първата част на третото правно основание на жалбата, посоченото второ правно основание, повдигнато пред Общия съд, трябва да се приеме за основателно.

180 При това положение следва спорното решение да се отмени в частта му, в която, без да се излагат мотиви относно особените обстоятелства в конкретния случай, на жалбоподателя се вменява отговорността за извършването на въпросното нарушение и му се налага глоба.

181 При тези условия не следва да се разглеждат другите правни основания на жалбата пред Общия съд.

По съдебните разноски

182 Член 122, първа алинея от Процедурния правилник предвижда, че когато жалбата е неоснователна или когато е основателна и окончателното решение по правния спор се взема от Съда, той се произнася по съдебните разноски.

183 Съгласно член 69, параграф 2 от същия правилник, приложим в производството по обжалване по силата на член 118 от него, загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане. Член 69, параграф 3, първа алинея от същия правилник предвижда обаче, че Съдът може да разпредели разноските или да реши всяка страна да понесе направените от нея разноски, ако всяка от страните е загубила по едно или няколко от предявените основания, или поради изключителни обстоятелства.

184 Тъй като както жалбоподателят, така и Комисията губят отчасти делото по някои от исканията в рамките на обжалването, следва да се реши, че те понасят направените от тях съдебни разноски, свързани с това производство.

185 За сметка на това, що се отнася до съдебните разноски по обжалването на първа инстанция, след като Комисията окончателно губи делото и жалбоподателят е направил искане в този смисъл, тя следва да бъде осъдена да заплати съдебните разноски, направени в първоинстанционното производство.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

1) Отменя Решение на Първоинстанционния съд на Европейските общности от 30 септември 2009 г. по дело Elf Aquitaine/Комисия (T-174/05).

2) Отменя Решение C (2004) 4876 окончателен на Комисията от 19 януари 2005 г. относно процедура за прилагане на член 81 [ЕО] и член 53 от Споразумението за ЕИП (дело COMP/E-1/37.773 — МХОК) в частта му, с която на Elf Aquitaine SA се вменява отговорността за извършването на въпросното нарушение и му се налага глоба.

3) Elf Aquitaine SA и Европейската комисия понасят направените от тях съдебни разноски по настоящата жалба.

4) Осъжда Европейската комисия да заплати съдебните разноски, направени в първоинстанционното производство.

Подписи